

Мэфэкъымкіэ Лышъхъэр афэгушуагъ

Хэгъэгум иухумако и Мафэ фэгъэхыгъэ мэфэкі зэхахъэу АР-м и Къэралыгъо филармоние Ѣыкъуагъэм Адыгэ Республикаем и Лышъхъэу Къумпыл Мурат хэлэжъагъ.

Ioftkhbabzэм къekollagъex Къэралыгъо Советын — Хасэм и Тхаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шъхъаэу Сергей Дрокиныр, АР-м и Къэралыгъо упчлэжъэу Тхакуцынэ Аспъан, министрхэм я Кабинет хэтхэр, депутатхэр, хэбзэхъумэко, федеральнэ ыкы республике къулькъухэм ялтыклохэр, ныбжыкіэ армейцэхэр.

Адыгейим и Лышъхъе къэзэрэугъоингэхэм закынтигъазээ, лыхъужъынгъэм, Ѣытхум, Хэгъэгум ыкы цыфхэм фэшъынкъенгъэу афыряэм мы мэфэкыр ятамыгъэу зэрэштыр хигъэунэфыкъыгъ.

— Къэралыгъом ишхъафитынгъэхэмэнэгъэ тинахъяжъхэм эзрахъэгъэ лыхъужъынгъэр, зэрдэнауна арагъэльгъэгъэ зэкъотынгъэр, зыкъынгъэр ыкы псээмийблэжъынгъэр мы мафэм тигу къэтгъэжъыкъы. Икыгъэ ильесим Хэгъэгум зэошхом Теклоныгъэ къызыдэхъыгъэр ильес 75-рэ зэрхъугъэр

хэдгъэунэфыкъыгъ. Ау пандемиет ыпкъ къикъыкіэ тызэмисэгъэ шыкъіэм тетэу ар дгъэмэфэкыгъ. Аш пае къэмийнэу республикаем ис ветеран пэлч тынаэ зэрэтетыр, тызэрэфгумэкырэр зэхишлэнэмкіэ тльэкі къэдгъэнагъэп, — къыуагъ Къумпыл Мурат.

Шъольырым ипащэ рэээнгъэ гүшьиэхъэр зыфигъэхъыгъэхэм ашыщых Хэгъэгум зэошхом ыкы тылым иветеранхэр. Тиньбжыкіэхэм яхэгъэгу шу альэгъоу плүгэнхэмкіэ, якъэралыгъо итарих лытэнэгъэ фашынэмкіэ ахэр Ѣысэтихъипх. Зээ зэпэуцужхэм ахэлэжъягъэхэм, непэ Хэгъэгур къэзүхуумэхэрэм шъхъафэу Лышъхъэм зафигъэзагъ.

— Къэралыгъом игъунапкъэхэмэр ишхъафитынгъэрэ къэхъумэгъэнхэр льэпкъ Ѣынэгъончэнэм илофыгъо шъхъафэу. Урысыем инеушире мафэкіэ пшъэдэкъыгъэу тхырыэр

къидгүрионым мэхъанэ ил. Якъэралыгъо гупсэ къырыкъоштыр ныбжыкіэхэм алэ зэрильыр агурыдгъэон фое. Мышкіэ дээ-патриотическэ пүнгъэм мэхъанэшко ил, — къыхигъэштигъ Къумпыл Мурат.

АР-м и Лышъхъе зэрэхигъэунэфыкъыгъэмкіэ, шъольырым ипащхэм ялофшэн агъэпсынэмкіэ ветеран организацихэм, Мыекъопэ дээ гарнизоным, республика дээ комиссариатым, ДОСААФ-м, хэбзэхъумэко къулыкъухэм зафагъазэ. Волонтерхэм, патриотическэ клубхэм, лыхъон отрядхэм ялофшэн льэшэу аналэ тиргэгъэтигъ.

Экономикэм хэхъоныгъэ ышынэмкіэ, шъольырым ыубытырэ чылпэм, гъеснэгъэм, медицинэ ыспылэгъум язытет зыкъягъэлэтигъэнэмкіэ льэпкъ пшъэрильхэр зэшшохыгъэнхэм нэбгырэ пэпчъ къыхэгъэлэжъэгъэн фоеу зэрэштыр Адыгейим ипащэ къыхигъэштигъ.

— УФ-м и Президентэу Владимир Путиным къыгъэнэфэгъэ шыгъэхэрхэм язэшшохын цыфхэм ящылэкіэ-псэукэз нахышу шыгъэнэм фэорышэ, — къыуагъ Къумпыл Мурат.

Хэгъэгум иухумаклохэм республикаем ипащэ къафгушшозэ, дээ къулыкъум ыкы ялофшэн гъэхъагъэхэр Ѣашынхэу, ягупсэхэм, къапэблагъэхэм псауныгъэ пытэ, мамырныгъэ, шур яланхэу къафэлэуагъ.

Зэхахъэм къыщыгущылагъэх ыкы мэфэкыр хэзэгъэунэфыкъихэрэм къафгушшуагъэх АР-м и Парламент и Тхаматэу Владимир Нарожнэр АР-м иветеранхэм я Совет ипащэ Къоджэ Аспъанэ.

Республикэм итвортчискэ купхэм, орэдйлохэм къагъэхъазырыгъэ мэфэк концертэмкіэ Ioftkhbabzэр зэфашыжыгъ.

ИШЬЫНЭ Сусан.

Нэбгырэ минипши пчъагъэ Ioftkhbabzэм хэлэжъагъ

«Единэ Россиен», Ныбжыкіэ гвардием, движениеу «Теклоныгъэм иволонтерхэр» зыфиюрэм мэзаем и 23-м Ioftkhbabzэу «Лышъхъужъхэм яшэхъэ тэжъуягъэгъэлъан» зыфиюрэр зэхащагъ. Хэгъэгум ишъольырхэм арыс нэбгырэ минипши заулэ аиц хэлэжъагъ. Ахэм Хэгъэгум зэошхом хэтыгъэхэм ясаугъэтхэм, къоши къэхальхэм къэгъагъэхэр аклеральхъагъэх.

Нэбгырэ миниту фэдизмэ Поклоннэ яушахъэм тет саугъэтэйм къэгъагъэхэр къэральхъагъэх. Урысыем и Президентэу Владимир Путиным, «Единэ Россиен» и Тхаматэу Дмитрий Медведевым, Къэралыгъо Думэм идепутатхэм зыщыш амышшэрэ дзэктойлым икъехальэ къэгъагъэхэр къэральхъагъэх.

Движениеу «Теклоныгъэм иволонтерхэр» зыфиюрэм хэтхэр джащ фэдэу ветеран мини 7-м ехъумэ афэгушшуагъэх. Движениеу и Гупчэ штаб итхаматэу Ольга Амельченковам къызэртигъэмкіэ, гуфаклохэм дунаим ихэгъэгум зэфэшъхъафхэм ашыпсэурэ цыфхэм атхыгъэ письмэ 10000-м ехъур ветеранхэм аратыжъигъ.

«Адыгейим имуниципалитетхэм арты саугъэтхэм къэгъагъэхэр аклеральхъагъэх, «Единэ Россиен» хэтхэрэй республикэм игүфэкло объединенихиэхэри, имолодгвардайцэхэри урысые Ioftkhbabzэм чанэу хэлэжъагъэх», — къыуагъ федэральнэ партийнэ проектэу «Тарих шлэж» зыфиюрэм Адыгейимкіэ иобщественэ совет итхаматэу, ныбжыкіэ дээ-патриотическэ объединениеу «Зыкъынгъэм» и Адыгэ республике общественэ организцие итхаматэу Джарымэ Рэштидэ.

Джащ фэдэу дээм къулыкъу Ѣызыхъихэу Мыекъопэ госпиталым чэльхэм аджэжъ Ѣылагъэх, шуухъафтынхэр афашигъэх.

ЦЫФХЭМ ЗЫФАЕР КЫХАХЫНЭУ

УФ-м и Президентэу Владимир Путинир кіещакло зыфхэхүгъэ льэпкъ проектхэм ашыщэу «Псэуплэр ыкчи къэлэ щылаклэр» зыфиорэм кыдыхэлтыгъэхэр гъецкілгъэнхэм пае аштэгъэ проектэу «Непэрэ шапхэхэм адиштэрэ къэлэ щылаклэр гъэпсыгъэнир» зыфиорэм ипхырышын АР-м и Лышхъяэу Къумпъыл Мурат льэшэу ынашэ зытетхэм ашыщ.

Фэтэрибэу зэхэт унэхэм ящагухэмре общественне чылпэхэмрэ язэтгээ-псыхъянкээ зэшохыгъэ хүрэе юфтхабзэхэр зэкэри аш кыышдэлтыгъэх.

— *Псэуальэу икІэркІэу шыжыгъэн, зэтегъэпсыхъэгъэн фар кыхээзыхыэр цыфхэр ары. Чылпэр зыгъэфедэштхэм агу рихъэу, лъэхъаным кыздихыгъэ шапхэхэм адиштэу дгъэпсынним пае нэбгыре пэнч ымакъэ тэркІэ мэхъэнэхо иI, —* кычуагъ Къумпъыл Мурат.

АР-м и Лышхъяэ общественне чылпэу икІэркІэу ашыжыщым икъяхэхын пае зэкэми яшюш кыралотыкын аль-кынэу мэкъэтыхэр зэхашэнхеу пшъерьль кышигъэ.

АР-м псэолъешынымкэ, транспортымкэ, псэуплэ-коммунальнэ ыкчи гьо-

гу хъязметымкэ и Министерствэ къызэртигъэмкэ, ар гъэцкілгъэнхэм фэш эзкэми амакъэхэр атынхэ амал яэнэу шылаклэр гъэнэфагъэ мыгъэ къаугушысыгъ. Аш зэуухыгъэ шылаклэр тетэу, пэудзыгъэу амакъэхэр атынхэу кыышдэлтыгъэх. Интернет нэклубью агъефедэн альэкшытэ: <http://1.gorodsreda.ru>

Къалэу Мыекъупэ, поселкэхэу Инэмрэ Яблоновскэмрэ мэкъэтыхэр мэлыльфэгъум и 26-м кыышуялахъэу жъонигъуакэм и 30-м нэс ашыкшохтых. Мы уахътэм аш изэхшэн юф дашэ. Республиком ыкчи муниципалитетхэм юфшэгъу купхэр ашызэхащаагъэх, волонтерхэри юфым къыхэлажъэх.

Джаш фэдэу проектэу «Непэрэ шапхэхэм адиштэрэ къэлэ щылаклэр гъэпсыгъэнир» зыфиорэм ипхырышын зэрэкшорэр, мэкъэтныр зэрэшшэцтыр цыфхэм альыгъэлсэгъэним шольтырим итэлорышэнкэ АР-м и Гупчи хэлэжъэшт.

КЫЗЭДЭЧЬЭНЫР ЗЭКЛХАХЬАГЬ

Хэгъэгум иухъумаклохэм я Мафэ фэгъэхыгъэм юфтхабзэу «Февральские окна» зыфиорэм хахъэу внедорожникхэм апае Адыгейим кызэдэчъэнхэр щырагъэ-клохъях.

Мы ильэсэм трофи-рейдкээ заджэхэрэ зэнэкъокъур мэзаем и 20 — 22-м щынэу щытыгъ. Ау республикэм осышо кызэршэгъэм кыхэхкэу ар зэкляхъагъ. Адже юфтхабзэр 2021-рэ ильэсэм мэзаем и 26 — 28-м клошт.

«Февральские окна» зыфиорэм зэнэкъокъур ыпэккээ

зыщизэхащгээ чылпээр ары джыри ар зыщиреклокыщыр — Мыекъопэ районым ит поселкэу Каменномостскэм. Мы уахътэм ехуулэу кызэдэчъэнхэм хэлэжъэнхэу экипаж 33-мэ зыкъагъэлгэгъуагъ. Ахэр Ростов-на-Дону, Таганрог, Краснодар, Новороссийскэ, Ермэлхаблэ, Шъачэ, Лабинскэ, Абинскэ, Новочеркассекэ, Учкекен ыкчи Урысыем икъыблэ шольтыр икъалхэм къарыкыщых.

Кызэдэчъэн зэнэкъокъум зэфэхыссыжъэу фэхуухъэхэр 2021-рэ ильэсэм трофи-рейдымкэ Краснодар краим щынэшт чемпионатым иквалификации халтытэштых.

ІЭМЭ-ПСЫМАКЛЭХЭР АГЬЭФЕДЭХ

Лъэпкъ проектэу «Псауныгъ» зыфиорэм кыдыхэлтыгъэу адэбз уз зиІэхэм зэрийзэштхэ Іэмэ-псымэ 24-рэ 2020-рэ ильэсэм республикэм зэригъэгъотыгъ. Аш сомэ миллиони 116-рэ пэхъяагъ. Мы ильэсэм шольтыр проектэу «адэбз узхэм апшыуклохъэнир» зыфиорэм кыдыхэлтыгъэу аужырэ шапхэхэм адиштэрэ, благъэу узреплъын плъекшынт рентген, томограф ыкчи УЗИ диагностиикэмкэ отделением къашфыщт, аш сомэ миллиони 113-м ехъу тефэнэу агъенафэ.

Адэбз узхэм зыщяазэхэрэ клиническэ диспансерым магнит-резонанснэ томограф щагъэуцугъ. Ар аужырэ шапхэхэм адештэ, аш ишуагъэкэ сымэджэштим

къекланлэхэрэм ялажьэр нах кыхэгъэшгъошү хуугъэ. Аппаратхэр чэтийнхэу кабинет шхъяф агъэпсыгъ. Ахэм афэгъэзэгъэшт специалистхэр рагъеджагъэх.

— *MRT-р зыфашилэрэ сымаджэм джы аш фэдэз нэбзий хэхьяштэн, псауныгъэмкээ зэрарэу кыхырэр бэлкэ нах макI. Джащ фэдэу, ултъялун зэфэшхъяфхэр зэу аппаратыклохъэмкээ пишын олъэккы, гүшүйм пае, шхъякуцьым, тхыкуцьым, пкынэ-лынэм узэдяиллын олъэккы, —* ело рентгенологическэ ыкчи УЗИ диагностиикэмкэ отделением ипашту Кощэгъу Руслан.

Іэмэ-псымаклэр агъэфедэнэу рагъежъагъ, аш сомэ миллион 95-рэ фэдэз ыуас.

(Тикорр.).

ГУПЧЭР КЫЗЭДЭЧЬЭНЫР АГЬЭНАФЭ

2021-рэ ильэсэм Кощхэблэ район сымэджэштим адэбз узым пэшүеклогъэним фытегъэпсыхъэгъэ амбулаторнэ гупчэ (ЦАОП) кыышызэдэуахынэу агъенафэ.

Лъэпкъ проектэу «Псауныгъэм» кыдыхэлтыгъэхэрэ «Борьба с онкологическими заболеваниями» зыфиорэм ишуагъэкэ ар ашышт. Мыщ сымаджэхэм псынкэу щауплэкунхэ ыкчи ящыкээгъэ 1эпшэгъэйур ашараагъэтохын амал щынэшт.

— *Гупчэм пишэриль шхъялэу илэр цыфым адэбз уз илэу кызыщихагъэшгъээм кыщегъэжъэгъэзэу мэфэ 14-м кыклохэдагнозыр фэгъэуцугъэнир ары. Нэүжым республикэ онкодиспансерым сымаджэр агъэклошт, кызыклохъыкээ лъыпилэштых, —* кычуагъ Кощхэблэ район сымэджэштим иврач шхъялэу Хъашъэ (Хашев) Заурбый.

Гупчэм аужырэ шапхэхэм адиштэрэ оборудованиехэр чэтийнхэу. Врач-онкологэу, хэушхъяфыкынэ шлэнгигъэ зээзигъэгъотыгъэ специалистыр ары сымаджэхэм медицинэ 1эпшэгъэу язигъэгъотыштыр. Мэфэ стационарэу илэм химиотерапие цыфхэм ащафашыщт.

Амбулаторнэ гупчэу кыышызэдэуахынэу ишуагъэкэ адэбз уз зиІэр нах псынкэу кыхагъэштим. Шыгу къэтэгъэкыжы, онкологиим икъульхыу хэхьонигъэ зэришырэм, мы узым епхыгъэ пэшшорыгъэш юфтхабзэхэр зэрэргээхэлхэрэм ишуагъэкэ, 2020-рэ ильэсэм мыщ илъякыгъэм ипчъагъэ проценти 7,2-кэ нах макэ хуугъэ.

АБРЭДЖ Сэтэнай.

Президентым ишишьэрьлькэ

УФ-м и Президентэу Владимир Путиним экономикэм епхыгъэ юофхэм афэгъэхыгъэ зэхэсигъом цыифхэм юофшэлэл чыилэхэр ягъэгъотыгъэнхэм, фэгъэктэнхэр зиэ ипотекэм ипроцентхэр кьеэхъягъэнхэм, фэтэрьбэу зэхэт унэхэм яшын ахьщэ хэзыльхъагъэу гээццагъэ хуугъэхэм яюофхэр афэгъэпсынкэгъэнхэм, осэ ин зиэ тхылыпэхэм (ценные бумаги) ябэдзэршылэл итхэр къэухумэгъэнхэм афэгъэхыгъэ пшэрыльхэр ышыгъэх.

Атегъэхъуагъэр нахь макэ ашыншт

Ахэм къапкъырыкызыз, Урысые Банкынрэ Правительствэмээр фэгъэктэнхэр зиэ ипотекэм фэгъэхыгъэ программээ 2021 — 2024-рэ ильэсхэм атэлтыатгээм щигъэнэфэгъэштхэмкэ предложениехэр къагъэхъазырынхэе фае. Сабынту ыкы нахьыбэ зиэ унагъохэм ипотекэ агъэпсымэ ашт техъошт програмхэр кьеэхъягъэнхэм фэгъэхыгъэ предложениехэр гээтхапэм ыклем шомыкэу хазырынхэе ары къэралыгъом ишацэ къизэррафигъэптигъэр.

Фэгъэктэнхэр зиэ ипотекэм фэгъэхыгъэ программэр 2020-рэ ильэсхэм имэллийфэгъу мазэ къыщуублагъ зыщыгъэр. Ашт ишишьэрьагъэ, 2019-м егъэшагъэмэ, процент 35-кэ нахьыбэу а ильэсхэм ипотекэр агъэпсыгъ. Ахьщэгээ ар къэллэйтэмэ, сомэ триллиони 4,3-рэ мэхъу. Ар процент 51-кэ ыпэрэ ильэсхэм атагъэм нахьыб.

Фэгъэктэнхэр зиэ ипотекэр псеопольшын хъязмэтийн лъэшэу Иэпилэгү фэхъугъ. Ару щитми, Президентэм ашт фэдэу чыфуу атагъэм ауштээ зэрэхъуагъэм узэнэгуенхэр зэрэхэлхэр, гээццагъэхэр къахэхъынхэм ишинаагьо зэрэшыгъэр къыкыигэхъизэ, цыифхэм зэрар зэрэмхыхыщт шыкэхэр къыдалытэнхэу къафигъэптигъэр. Фэгъэктэнхэр зиэ ипотекэм фэгъэхыгъэ программэм бэдээгүйн и 1-м нэс куячэе иштээ.

Джащ фэдэу «Семейная ипотека» зыфиорэ программэ щыл. Ипотекэм ыкы псеопольшынным апиль банкэу «ДОМ.РФ» зыфиорэм къизэртигъэмкэ, ашт къыщыдэлтигъэр кредитхэр процен-ти 4,82-рэ нахьыбэ атемыгъэхъуагъэу къатых. 2018-рэ ильэсэу программэр зыщыгъэм къыщегъэхъагъэу ашт фэдэу чыфуу мини 129,4-рэ цыифхэм агъэ-

псыгъ. Блэктыгъэ ильэсхэм унакэу ашыгъэр ыщэфимэ зышлоигьбоу банкын чыфуу къыызыхыгъэхэм япроцент 16-р мыш фэдэу процент макэ зытегъэхъуагъэхэм аубытыгъ.

Юофшаплэр чээзына- гъэхэм апай

Цыифхэм юофшэлэл чыилэхэр ягъэгъотыгъэнхэм, ашт фэдэу зызгъэтхыгъэхэр юофшаплэм зыштэхэрэм субсидиекэ адэлэгъэним, лэжкаплэ зимишэхэм гэсэнэгъэ ягъэгъотыгъэним е нэмийн сэнэхъат фэгъэджэхъыгъэнхэм афите-гэпсыхыгъэу зэшүүхыщтхэр гээтхапэм и 1-м шомыкэу къагъэнэфэнхэу Владимир Путиним унашю къафишыгъ.

УФ-м юофшэнэмкэ ыкы цыифхэр социальнуу къэухумэгъэнхэмкэ и Министерствэ къизэртигъэмкэ, юофшэлэл чыилэ къээзтигъэрэм субсидиехэр ятыжыгъэнхэм

фэгъэхыгъэ программэм ишишьэрьагъэ, юофшаплэм зыштэрэ компанием, зы нэбгырэм тельтигъэр, лэжэлкэ анахь макэу Урысием шагъэнэфагъэм фэдиц къыратыжыщт. Ашт пэшагъэхъанэу сомэ миллиард 12 агъэнэфагъ.

Юофшэлэл чыилэ зимишэ иегъэджэн пае грантэу агъэнэфагъэр цыифуу гэсэнэгъэ зэрэгтэгъотыгъэр е нэмийн сэнэхъат фырагъэджэхъыгъэр арэл зыфкоштыр, езгээдэхъэр организацием ратыщт. Зы нэбгырэм пае сомэ мин 59-м къышмыкэу къыфэклюжыщт.

Гээццагъэ хуугъэхэм яюоф къагъэпсынкэшт

Фэтэрьбэу зэхэт унэм ишын зиахьщэ хэзыльхъагъэу агъэццагъэхэм яюоф

гээпсынкэгъэним фытегъэпсыхъэгъэ пшээрьлэу УФ-м и Президент къышыгъэхэм яшыагъэлэ блэктыгъэ ильэсэм мыльку тедээ Правительствэм къыхигъээ, фэдицкэ нахь псынкэу юофир лыкотагаа хуугъэ. УФ-м ивице-премьерэу Марат Хуснуллиним къышэриуагъэмкэ, джыри мы ильэсэм ашт пэшагъэхъанэу ахьщэ тедээ къызэрэхагъэшт шыкэлэ зэдэллэштэх.

Щылэ мазэм ашт фэдэ унэ мыхыгъэхэм ясписэ 2828-рэ хэтыгъ. Ахэм зиахь ахэзэльхъагъэу гээццагъэ хуугъэр нэбгырэ мин 200-м ехъу.

2020-рэ ильэсхэм фэтэрьбэу зэхэт унэм ишын зиахьщэ хэзыльхъагъэу гээццагъэ хуугъэхэм яфитынгъэхэр къэухумэгъэнхэмкэ Фондым унэ 456-мэ яшын лыгъэктогт. Ар «дольщик» нэбгырэ мин 46-рэ мэхъу. Мы ильэсэхэмкэ унэ 250-мэ яюоф зэхишигъэу ашт пэшухаштыр ыгъэнэфагъ.

Осэ ин зиЭ «тхылтыгъэхэр» зыщэфыхэрэм...

Джащ фэдэу УФ-м и Президент опйт е шэнэгъэ гээнэфагъэ зимишэу осэ ин зиэ «тхылтыгъэхэм» (ценные бумаги) инвестициихэр ахэзэльхъэхэр къэухумэгъэнхэм фытегъэпсыхъагъэу шэгъэн фаехэр бэдээгүйн и 15-м нэс Урысие Банкын къыгъэнэфэнхэу пшээрьль фишигъ. Банкыр хэлажьээ ашт фэгъэхыгъэу законопроект агъэхъазыри УФ-м и Къэралыгъо Думэ хэлэлэнэу халхьагъ.

Ашт ыпэкэ Урысие Банкын ишацэ Эльвира Набиуллинам банкхэм ашт фэдэ юофхэм икью афэмыхызир инвесторхэм мыльку гээзеклоним епхыгъэ тхылхэр зээраращэхэрээ пае имырээнэгъэ пхашэу къыриотыгъыгъагъ. Законопроектын ар 2022-рэ ильэсхэм имэльтигъэу мазэ нэс къызэтегъэуцогъэнэу къышцо.

Цыфуу ашт фэдэ «тхылтыгъэхэм» зыщэфимэ зыштээгъохэм Юфын хэхъухьан ылъэгъыщтыр къызэрагурыюрэ зэрауцэлжүүтэри (тестирование) 2021-рэ ильэсхэм ичъэптигъу мазэ и 1-м нэс агъэнэфагъ. Осэ ин зиЭ «тхылтыгъэхэм» ящэн рагъэжъэхъыгъэми, Юфын зынагъо хэлжыр шюоки имышэу цыифым банкын лыгъэлэсэнэу законопроектын къышцо.

Опйт е шэнэгъэ гээнэфагъэ физимыз ашт фэдэ инвестиции ышымэ яигъэекынэу Урысие Банкын ылъэтагьэмэ, «тхылтыгъэхэм» ишэн къызэтэригъэуцонзу фитынгъэ ишэ хуущт. А зэстэумэ цыхэе зыфэмыхын финанс тхылхэр цыифхэм къамыщфынхэмкэ яшыагъэ къэклюшт.

Урысие Банкын зэригэунэфагъэмкэ, пстэумкэ сомэ миллиард 600 фэдэз зысэ облигациехэр зишапхъэхэр зэхэфыгъяа хэзээтигъэе ыкы уицыхэе зытэмийн цыифхэм арашагъэх.

ХҮҮТ НЭӨСЭТ.

ТхакIоу Теуцожь Хыабиб псау щыIагъэмэ мэзаем и 20-м

ИЛЬЭШКЬ ФЭЛЭЖЬАГЬ

Теуцожь Хыабибэ Исмахыилэ ыкъор Теуцожь районым ит къуаджэу Ленинэхъаблэ мэзаем и 20-м 1931-рэ ильэсүм къышыхъугъ.

Кіләегъеджагъ. А икIэсэ сэнхъатыр Адыгэ къэралыгъо кіләегъеджэ институтын филологиемкэ ифакультет щызэригъэгъетыгъагъ. Ильэс 25-м Теуцожь районым иеджапIэхэм адигабзэмрэ литературэмрэкэ ашыригъеджагъэх. А юфын хотэу тхэштигъ, ахэр 1960-рэ ильэсүм къышыублагъагъу хиутыщтигъэх.

Теуцожь Хыабибэ ытхыгъэхэм ашыщхэр гъээтихэу «Социалистическая Адыгей», «Адыгэ маќъэм», журнале «Зекъошныгъэм» къашхиутигъэх. Литературэ тхыгъэхэм анэмыкIэу, адигабзэм избэ-хабзэхэмкэ, игушыIэхъэмкэ гъэзагъэу ишIошI-еплъыкIэхэр къыриотыкъиштигъэх, урыс гушигъэ адигабзэм ыштагъэхэр зэкъэхъэкижыгъэнхэ фаеу ылтытэштигъ, адигабзэм ежъ-ежырэу зыфырикужынэу куачэ зэрхэлтэйр къыштигъ.

Хыабибэ рассказхэр, повестхэр ытхыгъэх. Иапэрэ рассказхэр тхэкю куп ытхыгъэхэр зидэтэу «Псэемыблэжхэр» зыфилорэм (Мыекъуапэ, 1966) къыдехъагъэх. Аш ыузыкъэ иповестэу «Ардаш», ирассказхэр зидэт тхытэу «Бзыблыгъэм ишъэф», иповестхэмрэ ирасказхэмрэ зидэтэу «Заом итыркъохэр», тхытэу «НыбжыкIэхъид», «СильфыпIэ игуте» (2001) къыкIэлъыкIуагъэх.

Кіләцкылхэм апае ытхыгъэ шысэ-поэмэу «Тэтэжъре Гулацирэ» зыфилорэр къыдигъэштигъ.

Теуцожь Хыабибэ УФ-м итхаклохэм я Союз 1997-рэ ильэсүм къышегъэжьагъэу хэтыгъ. Щылгъэмэ, ыныбжь ильэс 90-рэ хуучыгъ.

Хыабибэ ирассказхэм ашыщтигъэзеджэхэр щыдгъэгъозэнхэу къыхэтэуты.

ЧЫГ КЪЭГЬАГЬЭХЭР

Ичылэ идэхагъэ зыгорэм фиута хумэ, Мыхъутарэ аш дэдэ зыцэ къыриорэр яхгъо-шхъалы ыулъешшохъ пхъешш-

хъэ-мышъхъэ хэтэшхор ары. Псыхъоу ячылэ речъэкIрэри Iаеп, пцел чыг бирбэ дахэхэри нэпкыбыгъуитуми альтых, аш ачэгъ чыыштагъэ джы къыз-нэсигъэми гъэмафэрэ Мыхъутары шлогуIэтыпI, игушуагъу, ишъэожъыегъу игуукъэкъижь Iашух, ау мыдрэ пхъешхъэ-мышъхъэ хэтэшхор ишъэожъы-егъум кіэзэрикоу зыхэтиштыгъэр, зыкъоIэбжэхмэ гужокIэ-шхор пхъешхъэ-мышъхъэ зэф-шхъафыбэхэр къызыдишиштыгъэр зи зыпишиш щыIеп.

Псыхъоми аш инэпкыым аlyт чыгми чылэр къягъедахэ, ау цыфэу аш щыпсэурэм ялшагъ ары чылэм нах уасе фэозыгъэшырэри, нэхжой къезтиштири. Ар зэхешшыкыши арын фае Мыхъутарэ чылэм дэс цыфмэ алжыгъэ чыг хэтэшхор ыгу зыкъиХэтагъэр, игугу дахэкэ зыкъишишырэр.

Мары тхъэмрафэм къеххуягъ ар чылэм зыдэхъагъэр, ашыгъум мыIэрысэ чыгхэр къэтэммыгъэхэу джыдэдэм къыззээтуштихэ фэдагъэх. Джы яшупIэм къызэрэтефжышиштым ицихъэ тэлтээр, дунай фыжъ-шэппэл зэхапхъэу мэлшалур зыхихэр бэмышIэу зэрээхийштиштым кіэхъопсэу ячылэ къэлжыгъэрэ автобусым ис, ау ежь изакъол, цыфхэри ежь деджэрэ студент кіалэр Сергеий аш кыгъу.

Мыхъутарэ тхъэмрафэм къэс пломи хуунзу ядэж къэлжы, сида къызыкIэмыкIожышиштыр, кіалэр ары ныIэп зыщеджэрэр. Тхъэмрафэр охътэшхоп, ильэситфэ укъеджэнэу укъуагъэ зыхъуке, ау зы мафэри бэба, уигупсэ цыфхэри, укъызышихъуагъэ чыгэри къыззэунэкыгъэхэ зыхъуке. Етлани янэ ишыпс шыгын тэлкэу ар фээзэши, Сергей ригъэши шлонгъ.

Ячылакъэ зыгъэзэрэ тьюгум автобусым зытэреуушхом, Мыхъутарэ Iапэ ыши, пхъешшэбэ чыг къыхъэу нэпльэгъум къыридзагъэм къыгыс кіалэр ри-гъеплъигъ.

Джары чыжъэриплъэкэтичилэ зэрэпшэжын тамыгъэу тиэр, ар тигъунэгъу Къасимэ ишагу дэт. Тичылэ мы чыпIэм

ТЕУЦОЖЬ ХЫАБИБ

СИЛЬФЫПI ИГУТЕУ

Повестхор расскажхор

Мыхъутарэ
Адыгэ Республиканын штадил
2001

апэ тысыны зэхъум, Къасим ары алэрэ пчэгъур чызыгъуагъэр. Плыжыр джы щыIажъэп, ау чыгэгү кыгъэкыгъэр шхъэмбу-фэ пагэу ошьогум kiao, ошьуни шыбли бэклаэр икъутамэхэр гуаутыгъэх, нэмыцхэри топкэ емыуагъэха, ау, сидэу зэхъуми, къутэмакIэхэр ренэу кыгокIэхъэзэ, ошьопшым ашудэгъигъ...

Бүлжкэ щыс кіалэм къебареу къяуатэрэр зэрээхимышыкырэм пае хуупшапшэу, ныю шIэрынэргыгъэри, етлани дунэжжэу ежь къыззэхъуягъэм гуебгъэнэгъэ зэрэфырилэри игушыIэмэ къахэшчэ, апэкIэ щыс ныюм зыкъызэригъэзэкли, Мыхъутарэ къыриуагъ:

— Е-о-ой, Мыхъутар, бээ мыгъо түлүүгъэм мы къэшшюорэ кортыр зэхэсшыкIэу сымызэшчи сыйкъожыныеба. О къыб-деджа мы кіалэр, Мыхъутар?

— Ары, Хъаный, зыкъезгэ-плыханэу тадэжж сэшэ.

— Дэгъуба, дэгъу. Ежь чы-жэштишн зыщишыр?

— Чыжъэ къодыиеп, Хъаный. Сыйкъы щыщ.

— Синиэ гущ, мыш нэсы еджакIо къэмыхкIомэ ыгъоты-штигъэба эштеджэн?

— ымыгъоты хуна шхъакIэ, янэжжэ ятэжжэрэ мы лэнэхъом щиэхэти, ахэмэ къыдащэхъигъ.

— Дэгъуба аш фэдэ горэ мычыжжэу илэмэ,— кіалэр зы-фэдэр зешшэм, ыгу рэхъяты хуужыгъэу, ыпекIэ пльэу, Хъаные тысыкъыгъэ. Аш нэсы автобусыри чылэ хэгъуашхъэм блэгъэ хъазырэу eklonlаргъ.

— Мо мы бгышхъэр зэрэтихъуэу, лъэгугахэм иубгъогъэ. — Къэгъэуцу, къэгъэуцутигъэкI.

Сергей къэтэджи, Мыхъутарэ ыуж ихьагъ. Автобусыпчээр къыззэлокыфэ, Мыхъутарэ ынэпсхэр къымыгъакIохэ шлонгъоу, одкэ пльагъэ, реплъэ-кыгъ, ау фэубытыгъэхэп. Пчээр къыззэуки, кэлпитлур автобусым къыззэукихэ, Хъаные игу-щыэхэр Мыхъутарэ ытхъакIумэ етлани къыридзагъэх:

— Е си Мыхъутар, удэсыгъэ-мэ мы юфын зыгро хэпшахыныекIи мэхъу, ау джы класэ уфхъуугъ...

Мыхъутарэ уцугъэу чыг псау лыхъурэм фэдэу, ынэпс къе-тэхъэхэ, садышхор ыпльахы-щыгъ, ау чыг хадэхэу зи-къэгъагъэхэр нэ фэлагъэхэм афэдхэу гуегъоу дунае нэфым хэпльэжжхэрэм афшхъаф ты-дэки щильэгъущыгъэп...

Гукъуемэ ясадэу чылэ гү-нэм лутыгъи, Псыкъоцхъаблэмэ ясадэу кіэй бжъапэм тетыгъи зэрратхъыжыгъэхэм якъэбар зызеххим, Мыхъутарэ лъэшэу ыгъэшIегъогъагъ, ежь ясады аш фэдэ къехъулэнэр ныбжкы ѿшэнэиеп, егашэм щытынэу ары къызэрэшшоштыгъэхэр. «Сыда мыш нэммысихэмэ, алэжын агъотыштигъэба?» — егупшишэштигъар, бжъэ гъеп-цагъэхэу къэгъэгъэ гъонлагъэхэм аттэшхъэхэрэм ыгу ягъоу япльызэ. ГупшишэкIэ бэмэ ар анэсыгъ, ильэс еджгэхъум ялъэхъаны колхозым дэлхээзэ, пхъешхъэ-мышъхъэ хуущэу фаяушиштигъы, апэрэ шуульэ-гъоу мы садым щишигъи, ар зыфишигъэ пшъэшшэжъьеу Шамсэти. Шамсэт джы мы садым специалистэу чылэм дэс. Сыда аш Мыхъутарэ джы рио-штигъ? Гукъэниту а бзильфы-гъэм джы Мыхъутарэ фырил. Апэрэр Мыхъутарэ аш фэдизэу шлоофэп. Ежь фэдабэмэ къы-зэрхъулэнэр, армием ежь къэ-тигъифэ Шамсэт дэкIуагъ. Ари гукъао, ары шхъакIэ, о шу ольгэгъукIэ, ежь бзильфыгъэм шу умылъэгъурэмэ, сида пшъэштигъ? Аш илоф хэкъыгъах. Ятлонэрэ гукъанэу Мыхъутарэ джы бзильфыгъэм фырилэр кіалэм иапэрэ шуульэгъу икъе-жъэпIэ садыр лъэпсэ итхъэу зэрратигъэхъягъэр ары. А гупшишэ хылъэхэм ахэтзэ, Мыхъутарэ Сергей ыгу къэкъы-жы, зыкъызэригъэзэкли:

— Угу къысэмыгъабгъ, Сергей, мыш фэдэ гумэл уз-эрэхъесидзагъэм пае,— кіалэм риуагъ.

— Сэ сыйзэрэгумэки о узэр-гумэки къарыкIыжъэр щыIеп,

ыныбжь ильэс 90-рэ хъущтгъагъэ

Мыхутар, уахтэм ишэн ешэ. — Хау, Сергей, уахтэм аш фэдэ упчэ кыгъеуцугъагъэп.

— Ашыу, кызэрсэгээ шынкээм тетэу зыгурмыгъяоба, уахтэ зыфаасорэр чыгур зылэ ралхыи «утхэмат, учынту чарз кызэрбэгъашыттыр о улооф» алиу атлупыгъэр ары.

— Хау, аш афдэмэ уахтэр афэорышнену щитэп, алэ илхъин хъущтэп, Сергей.

— Зилэужыгъо цыфхэр анатэ тетхагъэмэ, ашлехэмэ алэ илхъанхэп, ау сидэущтэу ахэр кыспшаштых?

Аш иджуап Мыхутарэ кыритьгъэп, ау зы гухэль горэ зэришыгъэр кыпшашнену: «Некло, Сергей, чылэм тынэгъэси, мы юфыр зэхэтгээф!» ынуу Сергей еллыгъ.

Ныбжыкитур къезэрэшэжъэххи, гукъау ялэм ригушишээз, чылэм кыдэхъажыгъэх. Апэрэ гухэльэу Мыхутарэ илгээр икъещэнгъэ Щамсэт дэжкэноир арыгъэ. Риоштыри ынхъязырыгъахэу Мыхутарэ ыгу ильгыг: «Аара чылэм ппшэе кырильхъэгъэ садыр кызэрэуухумагъэр, уятэмэ алэжыгъэ чыг хэтэшхом фябгъэхэсигъэр, ар о унэпагъэп. Пщыгъупшэжыгъа еджаплэм тичицэсийф а садым тызэрэдэлжэхъагъэр? Эх, Щамсэт, ар унэпагъэп». Джаш афдэз гупшисэхм ахэтэу Щамсэтыхэм яшагу Мыхутарэ луягъ.

Щамсэт мы мэфищим кыклоц цыфмэ заригъельэгъэп, хугъе юфыр ежкэлэгъэп, укытэу, къехуулагъэр шошхаклоу унэм исыгъ. «Садыр ратхыжынэу зырахуухъэм, ажыкпкээм аш сышагъэгъозын ныр ашопыгъя», — джаш афдэз гупшисэхм гумэкхэм Щамсэт ахэтэз, ошэ-дэмышишэу пчээм зыгорэ кытеуагъ. Мы мэфэ зытшүүшм шэнэ зэрэфхуугъэу, Щамсэт унэм икъынэу фэягъэп, ар ешэти ишагаа икъыгъ, ау аш иштэти «Оры ахэр зыфаер» ынуу, кыхъажыи нысэм еллыгъ. Бэрэ пэмйльэу Щамсэт унэм икъыгъ ыкыи зыфхын ышлаагъэп яшшэнэрэ классыр кыдэхъязыхуугъэ Мыхутарэ, клаалэ горэ кыгъоу, япчээлэе зыильтайгом.

— Ал, тэ укъэкыг... Шьеу-благъэхэба, Мыхутар!

— Хау, тхъашуугъэун, Щамсэт.

Икъещэнгъээм ынэгү зэрэкльягъэм тетэу, рионэу ынхъязырыгъээр зэжкэ Мыхутарэ ыгу ежкухыжыгъ ыкыи егушысагь: «нах дахэ мыхуухъэмэ, зи кыщыкагъэп».

— Сыкъызыфкыуагъэр, Щамсэт, садым угу зэрэбгъагъэр сшээрэлти ары.

— Е-ой, Мыхутар, сымыкууагъэкэ къанэрэп, ау сля-

гъэм зи кыкыгъэ щылэп. Сызыфгумэкырэр сэсиофшалэ зэрэклодырэм пае фэдэу, тхъаматэм етлани сыгу хигъэгъыгъ, «юфшалэ пае укъэнэштэп» ынуу. Сызыфгумэкырэр чыгурмэ апае сэслуагъэ. Ежкэ «Чыгъихъэр сэц нахышуу плээгъэрэп» ынуу. «Дэгэбу о чыгхэр шу ольэгъух!» слюи, къэзгэзи таджэж сикъекложыгъыу, джы кызыннэсыгъэми унэм сикыгъэп. Сыд сшэни, Мыхутар, джары зэкэ зэрэхуугъэ.

— Аш фэдэ мэхъуа шыу! Цыф емыупчыжъэу садыр ритхын щэху хэльба? Чылэм щымышэу кыдэхъагъэмэ, льэуж дахэ кыдинэни зэрэдэкъыгъэштэм пылын фае нахь. «Моры тисад шлэгээ рязгээтхыгъээр» алоу, іапэ кынгушыгъынэу удэжынэу щита чылэм?

— Къанлорэм зи мыхун хэлэлэп, ау зи зэупчыжъыгъэхи щылэп, аужыкпкээм, а чыгхэр зыгъэтэхъэгъэ нэж-түхъэу чылэм дэсхэми яупчыжъыгъэх. Шуукъинхъэхэба, Мыхутар, клаалэ хаклэри уигъус!

— Хау, Щамсэт, тхъауегъэпсэу, юфыр рикуягъэр дэгэу тэбгэшшагъэ. — Ар кындуу, Мыхутарэ тхъытхъэу льэгүцым къехъжыгъ. Сергей аш гохажыи, къэлапчээм фаузэнкыжыгъ. Щамсэт пчээлупм лутэу, иеджээр лъэхъаны илсэлхъоштгъэу джы гумэкхышо зилэ клаалэу лукижъирэм къэлэпльээз, шхъэм гупшисэхм къиримыгъэхан ылжъирэм: Мыхутарэ иапэрэ шуульэгъу къэсэхъумагъэп, а шуульэгъур аперэу кызшэхъэгъэ садри сфергээгъунаагъэп, ау щитми, а садыр сэри сыгу хэтгэгъ. Аштэу джыре нэсэ сывыкыщытэр сэри сшалпэштгэгъэп, ау Мыхутарэ игумэкхэп ар кысигъешшэхъэгъ.

Иныбжэтуу клаалэр игүүсэу Мыхутарэ чылэ урамым кызытхъажым, икъещэнгъэ бзыльфыгъээм инэппльэгъу ынжээлээ зэхижшээрэм фэдэу, игушысэхэр аш фэхъэхъыгъэх. Сергей иупчэ ары гукъекыжкэ лашшухэм Мыхутарэ къахэзэхъыжыгъэ:

— Тыдэ тыкторэ джы?

— Джы таджэж тэктэ, Сергей, тэктэ тэшхэфэ тшэлэхтэм тегушысэхт.

Мыхутарэ игушысэхм зыкли зэпшүүтгэгъэп. Тхъаматэм дэжкэноир ыгу ильяр зэкэ рионэу зээтиреубэйтэ, зэмкэ ар имышыкагъэу елош, зэблехъужы, зэмкэ райкомын клонош, садыр зэрэратхыгъээм щигууаззхэмэ зэригъешшэнэу рехуухъэ...

Аштэу икъалэ садым зэргэгумэкырэр зешшэ, Ашиет юфыгъ:

— А нынэ, а юфыр лыжъэхэри ыгъэгумэкыгъэхэу, район

тхъаматэм дэжкэлонхуу чылэм къэбар дэлхэгъ, аш уишшэу зыгорэ пшээкъон.

— Арэп, зэкэ ыгъэгумэкыгъэхэм, ратхыи зэхъум ахыгъягъэха мыхэр? — Мыхутарэ янэ еллыгъ.

— Ар цыфми ашлагъэп, трактор макъэу къэлурэр зэхахгъэ шхъаклэ, мажкоштын аялгээ нахь, аш фэдэ мэхъуми ашлагъэп. «Шууш, шууш», — ынуу, Ашиет щылэп стырыр туми афхигъэхъуагъ.

Къэлитур зэгъашхэхэм, зыжугъэпсэфыгу, сэ къэбарэу щылэп кызээгъэшшэнт ынуу, Ашиет унэм икъыгъ.

Лыжъхэр рэхъатэу щыснхэя, район тхъаматэм дэжкээрэгъэхэри, райисполкомын итхаматэу Натыжь Амзан шхъэкшэфшо хэльэу лыжъэм кызэрэлгэгъыгъэри икъэбэри хэгъэшагъэ, нын зэрээхихыгъэм фэдэу, химыгъахъем химыгъэлэу ыкъорэ клаалэ хаклээрэ къафиуатэштэгъэ. Колхоз тхъаматэр райисполкомын аши, садэу ритхыгъэм ычылпэ нахь чыг льэпкэ дэгъухэмкэ садыкээригъэтэхъынэу течирар кызэрэфашыгъэри нын шлэгшүүфауэу кынгушаа ёштэгэштэгъэ. Анах гэшшэгъонэу нын кынгушаа ёштэгъэригъэтэхъынэу тэвэрээригъэ. Ашиет унэм икъыгъ.

Чыг хатэм бирсырэу кынгушаа ёштэгъэ ильяр лыр гольхыгъын эн фае, пкыхъкэ ар садэу раригъэтхыгъэхэм хэхъагъэу кынгушаа. Үльэгъурэм кынгушаа ёштэгъэригъэтэхъынэу Болэт кынзэтэуцо. Мощ фэдиз чыгэу щылэм зэкэ запхуутатэш, шхъадж ичылпэ еуцожы! Тхъаматэр гушлоу льэгъуатэ, къэгъэгъэ фыжыбзэхэр, шэллэбзэхэр зэужэу кынгушаа ёштэгъэхэу ар кынгушаа ёштэгъэхэу, ау тэлкүүтээз, къытэгъэдэдэхъэх. Болэт тэдэу пльягъэми джы цыфынэмэ алэкэлэгъын ылтээкэрэп. Зэп, топ, шээгъэгъ, мин пчагъ, сид ышшэшта, куошта, гузэжъогъум хэтэу ар къэлэхэш...

А пкыхъыр пчэдэхъым тхъаматэм фэушэфыгъэп, цыфхэми псынкээ ар зэлшашагъ.

Сомэ

МИЛЛИАРДИ 3,6-РЭ КЪЫХАГЪЭКЛЫГЬ

Къэралыгъо программэу «Къуаджэхэм хэхъоныгъэ ягъешшынэир» зыфиорэм игъэцэклэн а мылькур пэлхъащ.

«Къуаджэхэм псэольякэхэр къазэрэдэтэдэштхэм имызакъоу, къоджэдэсхэм яшылэкэлэпсэукээ зыкынэштэшт», — кынгушаа «Единэ Россием» исекретарь игуадзэ ипшээрэльхэр ухтэ горэлтээ зыгъэцаклэ Дмитрий Кобылкиным.

Мылькур юфыгъуитумэ апэ-юагъэхъащ. Сомэ миллиарди 2,4-мкээ къалэхэм ясоциальна инфраструктурэ зырагъэшүомбгүйтэ. Шьольыр 22-у мыльку тедзэр зылэхэштэхэм хэхъэх Адыгэир, Алтайр, Башкириер, Волгоград, Нижегородске, Смоленске, Томске хэхъэх, нэмийхэр. Шьольырхэм ашагъэпсэхтыхыкыи гурт ёджэлээ 9, къэлэцыкыи ынгылти 4, культурэмкэ унэ 18, спорткомплекс заулэ, амбулаториехэр, музейхэр, газрыгъуялэхэр, укъэбзальхэр. Аш нэмийхэр гурт ёджэлэхэм апае автобусхэр, іэпилэгъурынкээ зэрэратырэ машинэхэр къащэфытых, юфшэлэпэ чылпэ мини 7,5-м ехуу кызээуахынэу рахуухъэ.

Фэгъэктээнгъэ зиэ къоджэ ипотекэмкээ программэм сомэ миллиардим ехуу кынгушаа ёштэгъэ. Ашиет юфыгъэлэпэ нэбгырэ мин 23-мэ япсэукээ амалхэр нахыши юфыгъэ ашын альэкэшт. Мыльку тедзэр кынгушаа ёштэгъэхэр, къоджэдэхэри ынгылти 4, спорткомплекс заулэ, амбулаториехэр, музейхэр, газрыгъуялэхэр, укъэбзальхэр. Аш нэмийхэр гурт ёджэлэхэм апае автобусхэр, іэпилэгъурынкээ зэрэратырэ машинэхэр къащэфытых, юфшэлэпэ чылпэ мини 7,5-м ехуу кызээуахынэу рахуухъэ.

Фэгъэктээнгъэ зиэ къоджэ ипотекэмкээ программэм сомэ миллиардим ехуу кынгушаа ёштэгъэхэр, къоджэдэхэри ынгылти 4, спорткомплекс заулэ, амбулаториехэр, музейхэр, газрыгъуялэхэр, укъэбзальхэр. Аш нэмийхэр гурт ёджэлэхэм апае автобусхэр, іэпилэгъурынкээ зэрэратырэ машинэхэр къащэфытых, юфшэлэпэ чылпэ мини 7,5-м ехуу кызээуахынэу рахуухъэ.

Урсые Федерацием и Примьер-министрэу Михаил Мишустынны Урсые и Правительствэ изэхэсигъо кызээрэшигъээхэмкээ, къэралыгъо программэм хэлжээ зэрашшои гурт ёджэлэхэм къэлэхэри 31-рэ кынгушаа ёштэгъэхэм ашагъэхэр, къоджэдэхэри ынгылти 186-рэ къоджэдэхэри 300-м ехуу альэпсын, культурэмкэ унэ мин фэдиз джыре шапхъэхэм адштэу зэтираагъэпсэхъан, къоджэ гурт ёджэлэхэм 900-м ехуумэ спортым щылпэлхэмкээ амалхэр арагъэгъотын, автобуси 100-м ехуу ашэфын альэкэшт. «Единэ Россием» и Тхъаматэу Дмитрий Медведевым кызээрэшигъээхэмкээ, къуаджэхэм хэхъ

иээхэдэхэри 3,6-рэ къыхагъэклыгъ. Къэралыгъо Совет — Хасэр кынгушаа хэхъоныгъэ зэрашшыт программэм пае бюджетим сомэ миллиард 31-рэ кынгушаа ёштэгъэхэм ашагъэхэр, къоджэдэхэри ынгылти 186-рэ къоджэдэхэри 300-м ехуу альэпсын, культурэмкэ унэ мин фэдиз джыре шапхъэхэм адштэу зэтираагъэпсэхъан, къоджэ гурт ёджэлэхэм 900-м ехуумэ спортым щылпэлхэмкээ амалхэр арагъэгъотын, автобуси 100-м ехуу ашэфын альэкэшт. «Единэ Россием» и Тхъаматэу Дмитрий Медведевым кызээрэшигъээхэмкээ, къуаджэхэм хэхъоныгъэ ягъешшынэир» зыфиорэм игъэцэклэн ашагъэхэр, къоджэдэхэри ынгылти 186-рэ къоджэдэхэри 300-м ехуу альэпсын, культурэмкэ унэ мин фэдиз джыре шапхъэхэм адштэу зэтираагъэпсэхъан, къоджэ гурт ёджэлэхэм 900-м ехуумэ спортым щылпэлхэмкээ амалхэр арагъэгъотын, автобуси 100-м ехуу ашэфын альэкэшт. «Единэ Россием» и Тхъаматэу Дмитрий Медведевым кызээрэшигъээхэмкээ, къуаджэхэм хэхъоныгъэ ягъешшынэир» зыфиорэм игъэцэклэн ашагъэхэр, къоджэдэхэри ынгылти 186-рэ къоджэдэхэри 300-м ехуу альэпсын, культурэмкэ унэ мин фэдиз джыре шапхъэхэм адштэу зэтираагъэпсэхъан, къоджэ гурт ёджэлэхэм 900-м ехуумэ спортым щылпэлхэмкээ амалхэр арагъэгъотын, автобуси 100-м ехуу ашэфын альэкэшт. «Единэ Россием» и Тхъаматэу Дмитрий Медведевым кызээрэшигъээхэмкээ, къуад

ЧЫЛЭ ШЭШЧЬ

Тэу Асльянрэ Цышэ Казбекрэ лъэпкым щыщ цыфхэм ябгъаш!эжынэу щымытхэу, пстэуми зэльаш!эх. Лъэпкъ тарихым изэгъаш!эн, шэн-хабзэхэм якъэгъэтгүнэн фэшагъэх. Шыхъаджи зыпыль лъэныкъом гъэхъэгъаш!ухэр щыря!эх, ныбжык!эу къэхъурэмэ лъэпкъ тарихыр, културэр, зэхэтык!эр аш!энным яшыыпкъэу пылых, Ioфыгъо зэфэшхъафхэр къя!этых, джэуапхэм зэгъусэу альэхъух.

Адыгейим ичъиопс, исп унэхэр, адигэ къуаер цэрыйо зэрэхь угъэхэр Аслынэр Казбекрэ афдээр лъэпкыым фэлжэйэрэ цыифхэм яшушлагъ. Ау джыри тымышээрэ е тэклэктырэ лъэнекъуабе щыл. Джащ фэдээр адигэ чылац! Эхэр къызтеки гъэхэм афэгъэхыгъе юфыгъоу Цышэ Казбек къылэтигъэм шыхват сыйфхь угъ. Еплык! Э зэфэшхяафхэр къизылочтырэ шэныгъэлэхжхэр щылэх. Лъэпкь тарихын фэщагъэхэм къазэршюштырэм тетэу яеплык! Эхэр къалох. Тэу Аслын а лъэнекъомк! Упч! Эм иджэуапэу къыритын ылъэктырштыр тш! огъэш! Эгъонэу зыфэдгъезагъ. Археологиим ишы! Энэгъэрипхыгъеу, Адыгэ чыгур зэфэдэу къызэпликухьагъеу, юшхъэв пчагъэхэм экспедициехэм ахэтэу ашылжэйагъеу, тарихь шыххатхэм ашыгъуазэу щыт цыифым иеплык! Сыдигъоки башшагъоны.

Ипсыхъо чъэрхэр къарагъох, нэхъоих, имээхэм хъак! Э-къо-к! Э зэмл! Эужыгъохэр ахэсих, псеолъэпхъе чыгхэр ахизых. Ахэр къыдальтыэхи, тятэж плашъэмэ ильэс мин пчагъэ хъугъе хъызметк! Мэкъумэшшил щылак! Эр зыхахыгъэр. Чыгулэхжхэм, былымахъохэм псеуп! И инхэу къалэхэр ящиков! Гэхъягъэп. Япсэуп! Эхэр нахыбэрэм чылэгъо цык! Угъэх. «Нартхэм» яя VII-рэ том нартхэр къызтеки гъэхэм икъебарэу шапсыгъабзэк! Тхыгъээ зиномерэу 628-рэм мырэущтэу къышело: «Нартхэр анахъеу зыдэшысыштыгъэхэр псыхъо лушшохэр ары. ... а зэмнамын «Чылэ», «Къуаджэ» алоу зэтырафыштыгъэп, «Унишъек!» еджэштыгъэх. Гуыш! Эм пае: «Унишъэ хъурэми, унэ мин хъурэми, е унивш! нахь мыхуэрэми «Унишъэ» алоти еджэштыгъэх».

**ТЭУ З.: Аслын, Казбек
кыгъэуцугъэ упчIэм
ельтыгъэу, адыгэ чы-
лэхэм якъехъукIэ сыйд
фэда? Лъэнкым ита-
рихь а лъэнкыомкIэ
сыйд кыгъэнафээ хэтыр?**

ТЭУ А: Дунаим ианахь чынэлтээ тегъэпсыхъагэй Тэмүр Кавказым икъохьап! бэшлагээ адигэхэр лъэпкы зихъухыагэхэр. Мыш ушыщы! эштэу, ушыгсэүштэймэ, игубгъохэр гъэбэжкульэх, имэкъуп! уц зэхаклэхэм іэхъогуухэр ашэбагъох,

ипсыхъо чъэрхэр къаргъох, нэхъоих, имээхэм хъаклэ-къоклэ зэмлэүжыгъохэр ахэсих, псөөльэпхъе чынгхэр ахизых. Ахэр къыдалъытэхи, тягэжь плашьэмэ ильес мин пчагьэ хъуగъэ хъызмэткээ мэкъумэшшиш ўылаклэр зыхахыгъэр. Чыгулэжхэм, бывымахъохэм псэуплэ инхэу къалэхэр ящыклэгъа гээп. Я псэуплэхэр нахыбэрэм чылэгъо цыкцугъэх. «Нартхэм» яя VII-рэ том нартхэр къызтеки гъэхэм икъебэрэу шапсыгъабзэклэ тхыгъэу зиномерэу 628-рэм мырэущтэу къышело: «Нартхэр анахъэу зыдещыссытигъэхэр псыхъо лушохэр ары. ... а зэманным «чылэ», «куаджэ» aloy эзтырафыстыгъэп, «Унишъэклэ» еджэштыгъэх. Гушилэм пае: «Унишъэ хъурэми, унэ мин хъурэми, е унипш нахь мыхъурэми «Унишъэ» алоти еджэштыгъэх».

**ТЭУ З.: Адэ чылацIэхэр
чыпIэм епхыгъэу хүү-
щтыгъя? Хыауми нэ-
мыкI шIыкIэхэр псэү-
пIэцIэ усыным къыхафэ-
штыгъэха?**

ТЭУ А: Псыхъю йушъохэр, къо клэйхэр псэуплэ зэрашы-щтыгъэхэм ельтыгъэу якууджэмэ цлэхэр аусыхэ зэхъум, къом, клэим, пшымэ алъэ-къуацлэхэм гүшьлэу «къуаер» апагъэштаг: Нэшьбукуай, Еджэр-къуай, Гэнэжыкъуай, Тэхъутэмыкъуай, Къэзэныкъуай, Хъатикиуай, Пчыхъэлпкъуай, Лахъинжийнай, Чаджыкъуай, Барынжийнай.

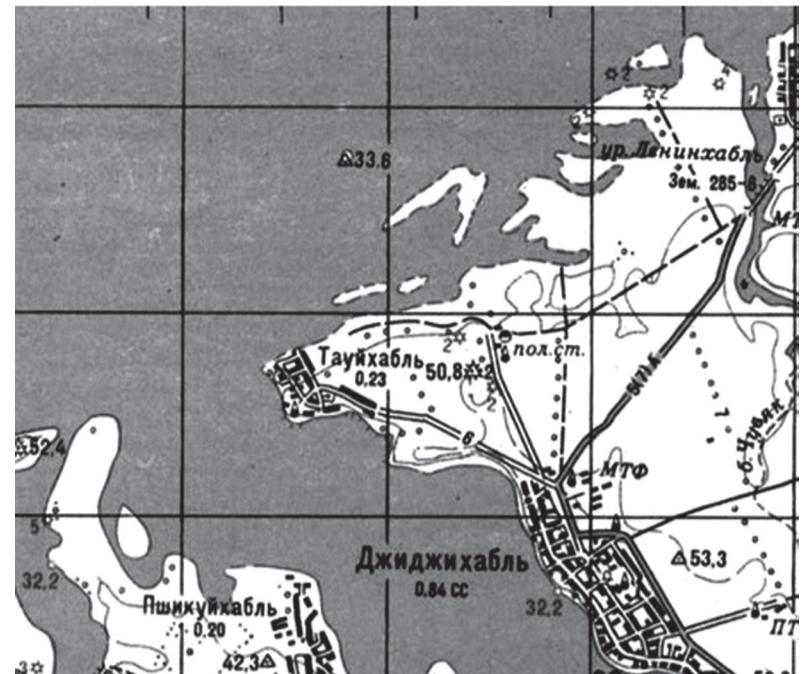
«къуаем» къикырэ щэм хашыкырэ къуаеу рапхырэм зыпарэкін епхыгъэп, чылехэр кізіхэм зәрадәссытыгъэхэр, псыхъо йушъохэр къохэм зәрятсаулығын-жары нахын.

Псэүпэштгыгъэхэр ары нахь.
НэмыкI мэхъанэу яIэр —
пышым э бай горэм чылэр зэ-
риягъэр: Адэмий, Аскъелай,
Джамбэций, Очепщий, Хъякэм-
зый, нэмыкIхэр. Къуаджэхэр
ижъыкIэ иныхгъэхэм — нахьы-
бэрэм зэунэкъошхэр, зэблаг-
гъэхэр, е лъекъоцIэ зыттуш-
хурэ унагъохэр щызэхэссытгъэх.
ПсэупIхэр зэрэцыкгу-
гъэхэм ишыхъатых «хъабл»
зыпыгъэшагъэхэр: Бжъедыгъу-
хъабл, Джэджэхъабл, Кощхъабл,
Тэуйхъабл.

Мыш дэжкын къёлгъэн фае мэкъумэшышиэм ильэссыбэрэслэжьыре чыигур кючлажэ зэрэхүүрэд, лэжьыгъэр щыбэгъожьырэп. Ижыкіе чыгъешүхэр хатэкъонуу ашшэцтгъэп — зыышпсэухэрэм пэмьчыжэу чыигукіхэр щаубытыштигъэх, кощыштыгъэх. Зэдэлжьхээз чыплаакіэм чыиф унэхэр rashыхъэштыгъэх. Унэжьымэ къахахыжыгъэ пкъеухэр, бгыкъухэр, пхъэцухэр, кіэсэнхэр, пчъэхэр ахъыхэти ахалхъэштигъэх.

**ТЭУ З.: Лъэнкъым ииы-
Іэкіэ-исэукіэ шэпхъэ гъэ-
нэфагъэхэр хэлтывгъэх,
ахэр къэзыушихъатырэ
шысахэр сыйд фэдэхэ?**

ТЭУ А: Егъашэм хялэлэү къятэрэ дунаир адыгэмэ агъетэлээ чинь сундук дээ тутам

альытэ. Чыюпсым яягъэ рагъэ-
кыыштыгъэп. Хэтырэ адыгэу
дунайм кыитехъуагъэм ишшэ-
рыль шъхъэлгъэр — кызхэ-
хъухъэгъэ дунаир нахышиоу,
нахъ тегъэпсыхъагъэу илэуж-
хэм кызыэрфашинэжкыщтыр-
ары. Нэмыкы лъепкъэм афэ-
дэу, ежхэр зычэсийт унэхэр
мыжьоме ё чырбыщымэ аха-
шыкыщтыгъэхэп. Чын хэклокэ-
жыщт чыниф унэхэмрэ бъа-
гъэхэмрэ ашыщтыгъэхэр.
Пхъэм ятэм, бъэным ахэшы-

ильэсүм кырыгызхыгъагъэм
кызыэрэшитхыгъэмкэ, Тэүпшым
икъэбар Пчыхъэлъыкъуае щы-
щыгъэ Джамырэз (Къэрэукуо)
Хъаджисмелэ кыылтэжжэу зэ-
хихыгъагъ. Хъамедэ Джэдже-
хъэблэ гурьт еджап!эм ильэ-
сыбэрэ Ioф щишлагъ, изавучыгъ,
заоми, егъэджэн Ioвшэними
яветераныгъ. Адыгэмэ ятарихъ
льшэу ыгъэгумэкъыщтыгъ, лъэп-
кым ихуульз-шлажэхэр ыгульои-
щтыгъэх, гъэзэтхэм бэрэ къары-
гъахъэштыгъэх.

Гъээзтэу «Адыгэ макъэм» 1996-рэ ильээсүм шышихьэлүм и 15-м Хьашхъуанэкьо Хьамедэ Тэупщым икъэбэрэу «Хэта Тэупщыр?» зы-филоу мары къыригъэхъэгъа-лар.

«Хэта Тэупцыр? Тыдэ кыикил бжээдэгүү пчэгү ар кынагьа? Болэтэукъопцым «пхьорэльф уил» alyu зыфэгушлохэм, къарыгуягы: «сцэ иятлонэрэ клэлъеныхыу «Тэур» фэсэусы». Болэтэупцым къохэр, пхъухэр, бын илэ зэххум, «Болэтэукъохэр» apalo хъугъагьэ. Тэури къэхьуи лы зэххум, «Тэупцыр» aloy клэмгүе пчы унаагьо кынтэджагь. Янэш Болэтэукъом Тэум къырею: «Улсын угы

**ТЭУ З.: Ашыгъум
уичылэ гүпсэү Тэйхьа-
блэ кыышебгъэжсээн, Ас-
длан.**

ТЭУ А: Ары, мыш мэхъанзестэу игугьу зыкэсшыэрэр ти-ныбжыкыгэхэм адыгэ шольтынрым ит къуаджэхэм ацэхэр, чылэ гупчэхэм афэмыйдэу, чылэ цыкылхэр зымышэхэрэр ах-тых. Гущыгээм пае, Тэуйхъаблэ (Тауйхабль) — Тэуцожь районым ит чылэ цыкыл. Ыццэ къыз-текыгъэр Тэупщыр ары. Тэу лъэкъуаццэм, адэр чылагъомэ афэдэу, «хъаблэр» пагъещагь — Тэуйхъабл. Апэ раоштыгъэр Тэй — «Тэупщым ий, икъуадж» зыфиу.

Тәупщыр кызыздыктың эм къебар пыль.

Хъашхъуанэкъо Хъамедэ гъезетэу «Адыгэ макъэм» 1996-рээ

ХЫШЬЭ

унэгтэй 56-рэ нылэп зэрэхүүрэй, чылэ цыкүуми, ныбжышо ий. Кьеңгэтысэкыгтэй адрэ чылэмэ ялъятыгтэмэ, Тэүйхъаблэ анахыжь. Джары Тэупщым икъинхаклэу Хаджисмелэ къылынтар.

Пэхэу, лъэгонэ тешьом итъис хэгъягъэх.

Гъатхэрэ псыр къиумэ къа-
клахъэ зэхъум, Пшызэ исэмэ-
губгъу лъэгуанэ къылыкъыхи,
ТlyапкIэрэ темэнхэмрэ къазэ-
длыкъыхи. Начаразы тема-

Сэ сыгу къэккыжъэрп Шъэозыккүхэр Хъаджисмелэ зэрэгкүйгъэтхъыгъягъэр: пщыха, хъаумэ оркыгъэх? Къысэзылжыни згъотыгъэрп. Мы къэбарым къегъэшьыпкъэжыба Тэупщыр Болэтэукъом ипхъо

Джын непэл кызынэсигъэм Тэүйхъаблэ зэунэкъоххэу Еды-дыхыкъохэмрэ Пынкъохэмрэ араюу. Таң унагъохэр дэсных»

ТЭУ З.: Чылэр цыкIу нахь мышIеми, инепэрэ тIысынIэ зытльэгъурэм, кощинэу зэрэхъугъэр нафэ мэхъу. Тэуй-хъаблэ итIысынIэ чыл-пIэхэр сыйд фэдэхэ?

ТЭУ А: Кызыэралотэжкырэм-кіе, Тэуе апэрэ тысыпіэу ила-гъэр джырэ къутырэу Беля-евскэм ихэгъуашхъ, Пышщэ иджабгъурэ псышшь. А чыпіэм Тэуе къикоощыкі, псыхъом кын-зэпырыкі, чәчәнәе чынальэм къитысхъагъ. Пышщэ исәмәгу нәпкъ къыщыуцугъагъех (нә-ујым, ильесыбэ зытешләм, Джәджехъаблә дәкіигъе унәгъо пшы заулә а тэуемә яхәпа-гъэм Ленинэхъаблә йүтыхъе-гъагъ). Дәхъәпілә Ырыфәгъу зиңә чәгапіэу псышъопілә шлагъо зиңә псышшьор тэуемә чылә хапілә афәхъугъагъеп, лыкыжыгъагъех. Пышщэ исәмәгубгъу зыдағыгъеу псыпіэмкілә ехыхи, Пышыз зы-щыхъэләдэжкырэ псыпіэм блә-кыигъех, Псәкүлпсә нәмысы-

пэхэу, лъэгонэ тешьом итъыс-
хъэгъягъех.

Гъатхэрэ псыр къиумэ къа-
клахъэ зэхъум, Пшызэ исэмэ-
губгъу лъэгуванэ къылукъыхи,
Tlyapkээрэ темэнхэмрэ къазэ-
прыкъыхи, Нэчэрэзые темэ-
ным, Шэндыкъо псыхъожыве
зыщыхэлъэдэжыыре сэмэгү-
бгъур Тэупщым чыпIекъэ къы-
хихыгъ.

нэвээр тэгэлж, албанчуу зориулж, гэхэд тэгэлж, Шэбэнэхъаблэ Iya-тээккүй, Адыгэхъаблэ агъекоштыгын, Шэбэнэхъабли, Тэуи зыдэцши, сыйштыгъэхээ чынпальзэхэр псын чэгтын хүгуяа. Пышизэ Iушьоо ахэр зытусынгъэхэм ячын-плацэхэр къашлэжныхын. «Тэуп-щым иклэй», «Тэуемэ ягъэхъун» аяло.

Нэчэрэзье темэнэм инэпкэ тэуемэ хэпіэ гүпсэфыиپіэ афэхь угъягъэп. Тэупщым икуудаж Шэндыйкъо къыуицьжыкъ, Мартын иджабгъурэ нэпкъ, ибгышхъэльягэ тыригъэтысхъаг. Шэндыйкъо къогъоу чылэр зыдещи-сыщтыгъэм непэ къызнэсигъэм Тэуекъожъкъіэ еджэх.

Тәүпщым ичылә Мәртә бгышхъэм кызыещәм, Бәгъасәкъохъаблә (Бәгъарсәкъохъаблә) зыдәшысыщтыгъэм пәблагъеушыгъэтысыгъагъ. Ар тәзыгъайорәр пәсэрә картхәми Бәгъасәкъо чыләр зәрарытыр ары. Тәуе ичыптацәмә «Бәгъасәкъом яхәкужъан» зыфалорәр шағын.

къаҳэфэ.
Мартэ бгышъхъэ Тэупщым
зеубытим, кыгъугъэ плақъохъэу
Кьюижъхэр, Шынахъохэр, Шъэо-
цыкъухэр, Гъонэжъыкъохэр,
Тыгъужъхэр ихаплэ къаухъу-
рэихъэу къетысэкыгъагъэх

Непи къоджа-
шъхъэм ихъаб-
лэжь Тэу лэкъс-
унагъохэй Тэу
Аминэрэ Нур-
быирэ, Якъубэ-
рэ Сахьидэрэ

къаготых. Нэүжым нэмыкі чыплемэ къарыкыгъе лякъохэу чылэм къидэтысхъягъэхэм къаджэр темырымкі зэпащыгъ.

Джырэ лъэхъанэм Тэуйхъаблэ дэсхэм альэкъуацлэхэр: Бэрзэдж, Блэнэгъапці, Гъонжыыкъу, Гогъотыжъ, Гусэрыйкъу, Еутых, Жакіемыкъу, Къуижъ, Къэрэтэбан, Мэлгощ, Пхъэчыящъ, Тыгъужъ, Тэу, Лъашкъу, Уджыхъу, Хъэлпай, Хъалип, Шъэоцыкъу, Янэкъу. Аужырэ ильэсхэм, егъашы дэмысыгъэхэу, урыс унэгто зытущ къылэтысъягъ

ТЭУ З.: Адэ нэмийг чылжэхмийг щысэхэр къэнхын илтгэгчийн талаар

ТЭУ А: Аскъэлаэрэ Пэнэжбы-
къяаэрэ ашыщхэм яхьишъехэр
нахь аашэшт, ау мыш фэдэ
къэбархэр ахэм афгээхын-
пээж кэлчилжсан ташигчуз;

тъэу къауатэхэу ташыгъуз:
Аскъэлай (а. Ассоколай) —
Теуцжык районым ит чыл, псы-
хъю Мартэ Iyc. Къызэралотэ-
жырымкээ, бэшIэгъэ дэдээр
Аскъэлэпщым икуудажэ Мартэ
бгышхъээ тыригъэтIысхыагь.
Аскъэлаа ныбжышо зэрилэр
дэгъоу къаушыхъаты бэ хъухэ-
рэ археологии саугъэтхэу ичын-
гүхэм арытхэм. Ахэр лъяхэнэ
зэфэшхъяфхэм ахехъэрэ псэү-
плэжыхъ. Сэрэжь пытеплэжыхъ,
Iуашхъяхээр, джыри къыхамы-
гъэштигъэхэу илэ къэхэлъэжь-
хэр... Аскъэлаа зыпарэки
экспедиции шытагьзэл.

«Зэгэрэм блэгбүацлээ шийтгэвэл.
Шээ лушийр мэл блэгбүэ күупшь-
хэм зеплэйм къыногъагь пыи-
дээшхо чылэм заокэ къызэ-
рекүүщти. Аскъалэ ицыфхэр
бгышхъэм къырищэхыхи лъэ-
гунэм ит мэзым хигъэбиль-
хъэгъагъэх, ау ышэу Гъобар
кошынэу ыдэгъагъэп. Пыир
зызэккожжым, Гъобар ицыф-
хэу псаоу къэнагъэхэмрэ гупсэү
къыфэнагъэхэмрэ Пыщэ исэ-
мэгубгу ыщэхи тыригъэтыс-
хъагъэх», — Гъобэкьюае Ас-
къэлае джаущтэу къыхэкъыгъэу
къалуатэ.

шыщыгъ, лыгъэшхо зыхэлтыгъэ фэкъолыгъ.

— Пэнэжыкъуай (Понежукай)
— Теңцожъ районым ит чы-
татын, таңшысын. Пифаш а йы-

лагъу, псыхъоу Пклашъе үс
район гупч. Кызыэралуатэрэм-
кіә, Пэнэжъыкъуае икъыблэ-
кіә, джырэ лъэхъанәм къуты-
рэу Кочкиныр зыдещысым.
Пклашъе үшъо къуаджэ үусы-
щыгъэ. Чылэр зиегъе зэшыхэр
зызехъекъыхэм, анахъык'эр джы-
Пэнэжъыкъуае зыдещысым къа-
кли тыйсыгъагъэ. Чылэкъым
унагъохэр къыдекъыжъыхэмэ

ащ зиушъомбгъуьг. Ары Пэунэжкыигъэкъуай, нэужым Пэнэжкыикъуай, фаясынэу къызыхэкыигъэр.

Аш фэдэ къэбарэу тичылэ-
мэ апылтыр бэ. Ахэр титарихь
икіэнэжъых, зыщыдгъэгүпшэ
хъуштхэп, къэтхыхыгъэхэу,
ныбжыхыкіэхэр алъыгесынхэ
альэкынэу шыгъэн фае. Шыхва-
джи икуудажэ къызтекыгъэм,
чылацлэр къызхэкыгъэм якъэ-
бархэр къатхыхы къэс тита-
рихь кіетыугъоشت.

ТЭУ Замир.

Гандбол. Суперлигэр

ГУГҮЭМ ИЭПЭИСЭНЫГҮЭР ИГҮС

«Уфа-Алиса» Уфа – «АГУ-Адыиф» Мыецкуапэ – 22:22 (12:11).
Мэзаем и 23-м Уфа щызэлкагъэх.

«Адыиф»: къелпчыэутхэр: С. Кожубековар, Баскаковар; ешлаклохэр: Краснокутскаяр – 1, Кирилловар, Серадскаяр, Логвиненкэр, Богдановар – 4, Измайловар – 2, Куцеваловар – 5, Казихановар – 1, Дмитриевар – 3, Коблыр – 2, Ю. Кожубековар – 1, Стрельцовар – 3.

— Къалеу Уфа иешлаклохэр теклоныгъэм фэбэнэштых, тэри зэлукэгъур къэтхых тышонгъу, — къитиуаль «Адыифым» итренер

шъхьаэу, Адыгэ Республиком изаслуженнэ тренерэу Никита Голуб гандбол зэдешлэгъур ратъэжъэным ыпекъэ.

Теклоныгъэр зыхынтыр язэрэмыгъашеу ешлаклохэр зэнэкъохугъэх. Я 52-рэ такъикыым «Адыифым» икъелапчъэ Е. Голуновам ишгаор къидидзагъ – 19:19.

Я 57-рэ такъикыым тиешлэко ныбжыкъохэм ащищэу Ангелина Куцеваловам хъагъэм ишгаор ридзагъ. Пчагъэр 19:20. Аш ыуж

А. Киселевам тиекъелапчъэ ишгаор къидедзэ – 20:20.

Зэлукэгъур аухынкээ такъикы 2 къэнагь. «Уфар» ыпекъэ къильни, пчагъэр хигъэхъуагъ – 21:20. Нэгъэуплэпгэгъу 46-рэ къэнагъеу Дарья Богдановар ухумаклоом ишлэгъи, хъагъэм ишгаор ридзагъ – 21:21-рэ.

Пчагъэр зэфэдэу ешлаклохэр аухынтыр тигъэхъээ, А. Киселевам хэкъипэ къыгъоти, «Адыифым» икъелапчъэ ишгаор дин

Баскетбол

И 28-М КЪЭНЭФЭШТ

«Барс-РГЭУ» Ростов-на-Дону – «Динамо-МГТУ»
Мыецкуапэ – 77:71 (15:16, 19:21, 25:12, 18:22).
Мэзаем и 21-м Ростов-на-Дону щызэдешлэгъэх.

«Динамо-МГТУ»: Чичайкиныр – 3, Сусловыр – 2, Александровыр – 10, Гапошиныр – 14, Милютиниры – 6, Ереминиры – 4, Князевыр – 22, Кочневыр – 10.

Урысыем баскетболыкмээ изэнэкъоху хэлэжъэрэ командахээ суперлигэм ия 2-рэ куп хэтхэм ялшшорыгъэшь ешлэгъэр мэзаем и 28-м аухынтых.

«Барс-РГЭУ-р» зэкэми ауж къинеу уахтэ къыхкыгъыг. Командэм иешлаклохэр зэхъохынгъэхъэр фишыгъэх, зэлукэгъухэм теклоныгъэр къащидхэу ригъэжъагъ. «Барс-РГЭУ-р» «Динамо» Ставрополь дэгъюу дешлагъ, зэлукэгъур къышуихыгъыг. Ростов-на-Дону икомандэ хэтхэм ягутынгъэ эзыкынэтигъэу «Динамо-МГТУ-м» дешлагъ.

«Динамо-МГТУ-р» Барнаул

быбын ылъэкыгъэп, Ростов-на-Дону къоным фэш къинигъохэр зэвчилигъэх.

— Лэшэу къызэресыгъэм шуагъэ къытфихыгъэп, аэрофлотым илофигъохэр къыгъэхъильгъэх, — къитиуагъ «Динамо-МГТУ-м» итренер шъхьаэу Синельниковым. Я 4-рэ чыплем тыфэбанэштыгъ, ау Барнаул тыкъуагъэп, «Барсым» тшүүхъыгъ. Къэнаагъэр «Динамо» Ставрополь тапэ итымыгъэшьэу я 5-рэ чыплем къидэтхыныш, зэнэкъоху тышылтыкъотэнэр ары.

ЗИЧЭЗҮҮ ЕШЛЭГҮ

«Барнаул» Барнаул — «Динамо» Ставрополь — 101:77.
Мэзаем и 21-м Барнаул щызэлукагъэх.

ХЭТ ТЫДЭЩЫА?

1. «Тамбов» — 34
2. «Барнаул» — 34
3. «Чебоксарские Ястребы» — 32
4. «Металлург» — 32
5. «Динамо-МГТУ» — 29
6. «Динамо» Ст — 28
7. «ЧелБаскет» — 27
8. «Барс-РГЭУ» — 26
9. «Русичи» — 25
10. «Нефтехимик» — 24
11. «Мицубаскет» — 23.

КІЭУХ ЗЭЛУКІГҮХҮХЭР

«Тамбов» — «Мицубаскет», «Барнаул» — «Барс-РГЭУ», «Динамо-МГТУ» — «Динамо» Ст.

Мэзаем и 28-м командахээр зэдешлэштых. Хагъеунэфыкырэ чыплем афэбэнэштхэр, финалыр зыщыклошт къалэхэр нафэ хъущтых.

дэвжэ – 22:21-рэ, уахтэр – 59:38-рэ.

«Адыифым» гүгъэр чинэрэп, псынкээу ыпекъэ ильгъыг. Дарья Богдановам икъэрикээ ухумаклоор къызэрэнэкъы, гупчэм ашыпхырэкъы. Лэшэу ашт ишгаор зедэзэм «Уфам» икъелапчъэ дэфагъ – пчагъэр 22:22-рэ.

«Уфам» иешлаклохэр ошлэ-дэмышэу ыпекъэ ильгъыг, ахэм тиклуб икъелапчъэ ишгаор къыдадзэн алъэкыгъэп, иешлаклохэм ашыщ блэгүй.

Теклоныгъэр «Адыифым» къыдимыхыгъэми, иешлаклохэм гутынгъэу, ишлэсэнгъэу къагъэльэгъуагъэм тигъэгушуагъ. Къэлэпчэеутхэм, ухумаклохэм зэгүрүонгыгэе ахэлъэу, цыхшэгээгъо зэршэхэрэх къыхэтэгъэцы. Апекъэ зилыхыкъэх хэкъыпэшшүхэр къэзигъотыгъэх А. Куцеваловам, Д. Богдановам, нэмийхэм тафэрэз.

ЕШЛЭГҮХҮХЭМ ЯКІЗУХХЭР

«Ростов-Дон» — ЦСКА — 21:20, «Ставрополье» — «Динамо» — 34:23, «Луч» — «Университет» — 30:38.

ЗЭТЭГҮАПШЭХ

1. «Ростов-Дон» — 34
2. ЦСКА — 30
3. «Лада» — 30
4. «Астраханочка» — 26
5. «Звезда» — 26
6. «Кубань» — 22
7. «Ставрополье» — 16
8. «Университет» — 14
9. «АГУ-Адыиф» — 10
10. «Динамо» — 7
11. «Уфа» — 5
12. «Луч» — 4.

Гъэтхапэм и 9-м «Адыифир» «Луч» Москва Мыецкуапэ щыдешлэшт.

ДЗЮДО

Тренер шхъаїэм къылотэшт

Дунаим дзюдомкээ изэлукэгъоу «Шылыч пэлошху» зыфиорэр мэзаем и 18 – 20-м Израиль щыкъуагъ.

Урысыем ихэшыпкыгъэ командэ зэнэкъоху хэлэжъагъ. Тибэнаклохэм медали 4 зэлукэгъухэм къащидхыгъ.

Тель-Авив зэнэкъохур зэрэшкүүгъагъэм, дзюдом фэгэхъыгъэ къэбархэм афэгъэхъыгъэ зэдэгүүгъэгъоу Урысыем дзюдомкээ ихэшыпкыгъэ команда итренер шхъаїэу Тао Хасаный дытила-гъэр «Адыгэ мақъэм» шэхэз къышыгхэтууыт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкыдзыгъэгъэр:

Адыгэ Республиком лъэпкэ Иофхэмкээ, Икыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкээгъухэм адьрияэ зэпхынгъэхэмкээ ыкыдзыбар жууцэхъэм иамалхэмкээ и Комитет Адрессыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыэр: 385000,

къ. Мыецкуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхыэр А4-кіэ заджэхэрэх тхъапхэу зипчагъекіэ 5-м емыхъхэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цыкынену щытэп. Мышхэхэм адимыштэрэх тхъагъэхэр редакцием зэкіегъекложых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зышаушихъятыгъэр: Урысы Федерацем хэутын Иофхэмкээ, радиокъэтынхэмкээ ыкыдзылышыкъэамалхэмкээ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэгъэлорышлам, зираушыхъятыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зышаушихъятыгъэр ОАО-у

«Полиграф-ЮГ», 385000,

къ. Мыецкуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкіемкі пчагъэр 4467

Индексхэр

П 4326

П 3816

Зак. 346

Хэутын узцыкэйтхэнэу щыт уахтэр Сыхьатыр 18.00

Зышыкъэйтхэнэу щыт уахтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шхъаїэр шэхэз

Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъаїэм игуадзэр

Мэшлэкъо

С. А.

Пицэдэкъыж зыхыырэ секретарыр

Тхъаркъохъо А. Н.